

Thomson

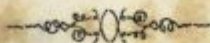
Kratka
staroslovenska slovnica.

Spisal

J. Marn.

Doklada k „slov. Glasniku“.

V CELOVCU 1883.
Natisnil Janez Leon.

Rechts

statoslovenska slovnica

1900

J. M. a. n.

Priloga k slovnici

Y. B. 1900
National James Loan

1N=030009433

R e k.

Po misli učenih in veljavnih mož je bil jezik, v katerem sta pisala Ciril in Metod, v katerem imamo Sloveni prve svete knjige, ravno nekdanji ali stari slovenski jezik. Staroslovenščina je tedaj mati sedanje ali nove slovenščine. Kdor pa se sedanje do dobrega hoče naučiti, temu je treba tudi z nekdanjo se soznaiti. In — ko bi tudi ne bila novoslovenščina prava hči nekdanje, ima vendar stara slovenščina prestare oblike in gotove pravila za vse sedanje jezike slovanske. Iz tega vzroka se razlaga tudi po slovenskih učiliščih. Ker pa doslej v slovenskem jeziku še ni pripravne slovnice in ker je narekovanje pri učenju sitno in mudno, torej sem sestavil nekaj po Miklosičevem in Schleicherjevem, nekaj po Metelkotovem nauku to-le slovničico za prvo potrebo svojim slovenskim učencem in v spomin slovanskima blagovestnikoma ss. Cirilu in Metodu.

V Ljubljani 1863.

J. M.

o misli osebnih in vspešnih mox je bil jexik, v kterem
 pisala Gail in Melob, v kterem imamo Slovenci
 dve svete knjige, ravno nekdanji ali stari slovenski
 ik. Staroslovenscina je tedaj mudi sedanje ali nove
 evenscina. Kdor pa se sedanje do dobrega pozna
 usiti, temu je treba tudi s nekdanjo se seznaniti.
 — ko bi tudi ne bila novoslovenscina prava hi
 kdanje, ima vendar stara slovenscina prelepe
 like in kotoze pravila za vse sedanje jezike slovenske.
 tega. Vrtola se razlega tudi po slovanski ušliscih.
 er pa dostaj v slovenskem jeziku so ni pripravno
 ovno in ker je narekovanje pri njej situo in
 udno, tudi som zastavi nekaj po Mitisticevem
 Schleichertjevem, nekaj po Metzkejevem
 nje to-le slovensko za prvo potrebo svojim slovan-
 im ucinem in v spomin slovenskim pisovalnikom
 i Gail in Melob.

V Ljubljani 1883.

J. M.

Pismo slovensko.

§. 1.

Azbukā		Abeceda	Azbukā		Abeceda
А а	az	a	х х	her	х h
Б б	buki	b	Ѡ ѡ	ót	ó
В в	vedi	v	Ц ц	ci	c
Г г	glagol	g	У у	červ	č
Д д	dobro	d	Ш ш	ša	š
Е е	est	e	Щ щ	šta	št (šč)
Ж ж	živete	ž	Ъ ъ	jer	— (u)
С с	zelo	z	Ы ы	jeri	y
З з	zemlja	z	Ь ь	jerek	— (i)
И и	iže	i	Ѣ ѣ	jat	é, ě
І і	j	j	Ѥ ѥ	ja	ja
К к	kako	k	Ѧ ѧ	je	je
Л л	ljudi	l	Ю ю	ju	ju
М м	mislite	m	Ѧ ѧ	—	e (é)
Н н	naš	n	Ѩ ѩ	—	a (ó)
О о	on	o	Ѭ ѭ	—	je (jé)
П п	pokoj	p	Ѯ ѯ	—	ja (jò)
Р р	reci	r	Ѻ ѻ	ksi	ks
С с	slovo	s	Ѽ ѽ	psi	ps
Т т	tverdo	t	Ѿ ѿ	thita	t (f)
У у	uk	u	Ѻ ѻ	izica	y.
Ф ф	fert	f			

Glas.

§. 2.

Glasijo se pismena v azbuki razun nekterih kakor v sedanji abecedi: **и** in **ї** kakor **i**, časih kakor **j**; **о** in **ω** kakor **o**; **оу** (v nekterih pismih časih **ѳ**) kakor **u**, in **ѳ** pozneje sem ter tje namesti **оу**; **ѣ** se glasi kakor kratek **u** in **ь** kakor kratek **i**, **ѣ** pa kakor (**ѣ** + **и**) **ü** ali česki **y**; **ѣ** kakor **é** (**ea**, **ia**) in kakor **ja** (gr. **γέατ**, **εατ**, franc. **é** (**été**); **ю** kakor **ju**; **ѣ** kakor polj. **ę**, franc. in v fin, s predglasnim **i** in nekđaj z zaglasnim **n** skorej kakor **en**; v gr. spis. **ιέ** nam. **ia**; **ѣ** kakor polj. **ę**, franc. **on** v **bon**, skorej kakor **uo** ali **on** (**ü** ali **ô**): **лѣка** – luoka, lonka; **тѣба** – tromba; v gr. sp. je nam. **εκ** – **io**. **ѣ** kakor **z** in se najde le malokđaj. Namesti **шт** se najde tudi **ш** in se glasi kakor **št**, v slovenskem **šč**. Poslednje štiri pismena so navadne le v gerških besedah.

Številke.

§. 3.

а 1, **б** —, **в** 2, **г** 3, **д** 4, **е** 5, **ѕ** 6, **з** 7, **и** 8, **ї** ali **ѳ** 9, **ї** 10, **л** 11, **к** 12, **к** 20, **к** 21, **л** 30, **м** 40, **н** 50, **ѣ** 60, **о** 70, **п** 80, **ѳ** ali **ѳ** 90, **р** 100, **с** 200, **т** 300, **оу** (**y**) 400, **ѳ** 500, **х** 600, **ѳ** 700, **ω** 800, **ѣ** ali **ѳ** 900, „**а** 1000. Tedaj se piše 1863: „**лωѳг**.

Sklon.

§. 4.

Sklonov je v staroslovenščini sedem, ki se po Vodnikovovi pismenosti in Metelkotovi slovnici imenujejo: imenovaven, rodiven, dajaven, toživen, zvaven, skazaven in storiven.

Sklanja.

§. 5.

Sklanja je trojna: imenna, zaimenna in vzajemna ali zložena iz imenske in zaimenske. Ker so imena (substantiva, sostne ali istne Vodn.) moškega, ženskega in srednjega spola, ravnajo se po tem tudi sklanje.

Moške

imena gredó po svojih končnikih v tri sklanje.

A. S končnikom ъ.

§. 6.

Im.	РАБЪ	РАБА	РАБИ
Rod.	РАБА	РАБОУ	РАБЪ
Daj.	РАБОУ	РАБОМА	РАБОМЪ
Tož.	РАБЪ	РАБА	РАБЫ
Zvav.	РАБЕ	РАБА	РАБИ
Skaz.	РАБЪ	РАБОУ	РАБЪХЪ
Stor.	РАБОМЪ	РАБОМА	РАБЫ

Po zgledu РАБЪ (servus) se ravnajo sploh imena moškega spola s koncem ъ. Vendar ima:

Епојно. 1. Rod. zraven a velikrat оу: волоу, градоу, длъгоу, мироу, домоу (domus, οἶκος, nsl. dóma) in дома (domi, οἶκος, nsl. doma).

2. V daj., v nekterih sklonih dvoj. in vsih množ. se privzame večkrat, zlasti v tujih besedah, pomnožni zlog ок z naslednjim н namesti оу (оу в окъ in то в окн): мироу in мирони, богоу in богони, домоки malokdaj домокъ, (domum, οἶκος, nsl. domú in domov) itd.

3. Тоž. je pri imenih živih bitij večkrat enak rodivnemu, pa tudi, kedar se ime nežive stvari na živo napaša: бнсьра, стагна.

4. Zvav. а) goltnike г, х, к premeni v šumiče ж, ш, у: боже, женише из женихъ (sponsus), касветьниче

iz клеветьникъ (calumniator); б) сынъ има zraven сыне tudi сыноу.

5. Skaz. а) goltnike г, х, к pred ѣ premeni v sikavce ц, с, з: боѣтъ, доуѣтъ, вѣноуѣтъ; б) časi ima ц: полоу, унноу, домоу in домъ, сыноу in сынъ.

6. Stor. ima v starih spisih ѣмь, pozneje омь: богѣмь in богомь, гласѣмь in гласомь. Z ѣ na koncu se loči od daj. mn., kateri se zatika z ѣ.

Dvojno. 1. Im. ima nektere kratki namesti а tudi ы: сыны, дѣла волы, дѣла краты.

2. V daj. se v starejših pismih nam. oma le malokdaj bere ѣма: волѣма nam. волома.

Množno. 1. Im. premeni goltnike v sikavce: божи, доуши, ѣзыци, celo вѣсви od вѣхъкъ (magus).

2. Konec -ниъ, zlasti pri narodovskih imenih, se v množ. snáme: римляниъ, самаряниъ, гражданиъ (grajan) itd. = римляне, самаряне, граждане; zraven крѣстияни tudi v еној. крѣстияниъ, мн. крѣстияне in -ни, жидовниъ in жидъ, поганиниъ in поганъ.

3. Namesti и imajo е: imena а) s privzetim оу: сыноке, вѣсове, дѣрове, дроуѣове itd.; б) s snetim -ниъ: римляне, самаряне itd.; в) tudi druge narodovske: галате, лонгвбарде, савромате pa tudi савромати itd.

4. Rod. ima malokdaj овъ: сынъ in сыновъ, грѣхъ in грѣховъ, домовъ. Časih se po zaimenni sklanji napračno najde skaz. namesti rod. tudi pri imenih.

5. Tož. е: сынове, сѣдове; и: псалми, егѣптъни.

6. Skaz. goltnike spremeni v sikavce: дроуѣѣхъ, грѣсѣхъ, оуѣениѣхъ iz оуѣеникъ (discipulus), celo вѣсвѣхъ. Časi -ѣхъ in охъ: домѣхъ, -ѣхъ, -охъ, сынохъ, образохъ.

7. Stor. ima redko -ѣми: дѣрѣми, грѣхѣми, влобоуѣми.

Орота. а) Mn. od братръ, братъ se večidel nedomesti s skupnim imenom братриа in братиа, -ниа, -ни itd.; б) оудъ ima оуди, оудове in оудеса; дивъ miraculum дивеса.

B. S končnikom ъ.

§. 7.

Im.	МЖЪ	МЖА	МЖНІЕ
Rod.	МЖА	МЖОУ	МЖЪ
Daj.	МЖОУ	МЖЕМА	МЖЕМЪ
Tož.	МЖЪ	МЖА	МЖА
Zvav.	МЖОУ	МЖА	МЖНІЕ
Skaz.	МЖИ	МЖОУ	МЖИХЪ
Stor.	МЖЕМЪ	МЖЕМА	МЖИ.

Za ozkimi soglasniki velja -а, -оу, sicer -я, -ю:
 коня, коню; цесаря, па tudi цесара, -оу.

Kakor рабѡки, -ѡке, gre po tem zgledu praviloma
 -єки, -єке itd. мжєки, -єке, -єкъ; господоу in -єки,
 дню in -єки, -єки kakor огню in огнєки.

Епојно. 1. Zvav. ima ali a) -оу: вꙋꙋоу, оꙋꙋн-
 тєлю, ali b) -є, pred katerim se sikavci spreminjajo v
 šumevce: кѡнаже, коꙋꙋнꙋє.

2. Stor. v starih spisih -ьмъ, v poznejših -емъ:
 отьцьмъ in отьцємъ; -нємъ: стражнємъ iz стражъ
 (custos).

Двојно. 1. Im. malokdaj -н nam. -а: ѡдъ мжѡи
 kakor še zdaj: два дни.

2. Rod. zraven коню tudi конню; яленню; днюу
 in -ню.

Множно. 1. Im. a) za množnikom -ек tudi -є:
 стражєке, вꙋꙋꙋєке; b) нє dobijo imena živih stvari,
 zlasti s koncem -тємъ: житєлнє (cives), господнє, па-
 стырнє; c) iz нє se je zgodilo -ьє, -є, -є: мольє,
 оꙋꙋнтєлє, цєсарнє, -є, -є in celo -н; d) -н: коннѡ, кѡназнѡ,
 стєпєннѡ iz стєпєнѡ (gradus).

2. Rod. časih -ни: мжнн, днь in днни; rozpeje celo -ен: пастырн.

3. Daj. людемъ in людъмъ.

4. Tož. malokdaj -н: мжнн, ali -ня: пастырня.

5. Skaz. нихъ nam. ихъ: коннихъ, redko -схъ, -охъ: мѣсцехъ, -охъ.

6. Stor. -н: конн; -ы: степены; kterikrat -ыми: степенными, цѣсарыми.

C. S končnikom њ.

§. 8.

Im.	кран	края	кран
Rod.	края	кряю	кран
Daj.	кряю	кряема	кряемъ
Tož.	кран	края	края
Zvav.	кряю	края	кран
Skaz.	кран	кряю	кранхъ
Stor.	кряемъ	кряема	кран.

V starih pismih se њ in њ ne loči; torej je v enoj. im., tož. in mn. rod. кран nam. кран крај, v enoj. skaz. in mn. im., stor. pa nam. краји, v skaz. кранхъ nam. крајиh.

Kakor v B. se najde tudi v C. po р -а in -а: рнгорнн, rod. -ня, in -я, časih celo -а; dvoj. -ю in -оу.

Енојно. 1. V zvav. imajo tuje imena -е ali ра -оу: дрне, фнмотею.

2. Stor. tudi -нѣмъ: кра^ннѣмъ, гно^ннѣмъ, оу^кронѣмъ iz оу^крон (fascia); tuje imena na -нн правилoma -нѣмъ, na -ен pa -еомъ: ар^ннѣмъ, тимо^феомъ.

Мно^жно. 1. Им. нѣ: мрав^ннѣ iz мрав^нн (formica) in мрав^н; ба^лннѣ iz ба^лнн (incantator, medicus).

2. Skaz. tudi -ехъ: кра^нхъ in кра^нехъ, бо^нехъ.

Srednje

imena imajo po svojih končnikih tri sklanje.

A. S končnikom о.

§. 9.

I. T. Z.	МѢСТО	МѢСТѢ	МѢСТА
R.	МѢСТА	МѢСТОУ	МѢСТѢ
D.	МѢСТОУ	МѢСТОМА	МѢСТОМЪ
Sk.	МѢСТѢ	МѢСТОУ	МѢСТѢХЪ
St.	МѢСТОМЪ	МѢСТОМА	МѢСТЫ.

Imena s koncem -о in v rod. z množnikom -ес vidi v tretjem razdelku pod C. Le malokdaj se pregibljejo take po zgladu МѢСТО.

Ено^жно. 1. Rod., daj., sk., st.: тѣ^ла, не^бо^у, тѣ^ла, сло^вомъ poleg navadnega тѣ^лесе, не^беси, тѣ^леси, сло^весемъ itd.

2. Daj. -овн: злат^овн prav redko, in ra^уно tako malokdaj

3. Zv. злат^е, сло^ве нѣш. злат^о, сло^во.

Dvojno. 1. Im. оцъ od око se malokterikrat bere nam. оун.

2. Daj. колъныма, крылыма redko nam. -ома.

Множно. 1. Rod. колъ, болје колесъ.

2. Skaz. verhi тьлхъ tudi тьлехъ, часи мѣстохъ, колънохъ.

B. S končnikom є.

§. 10.

I. T. Z.	полѣ	полн	полх
R.	полх	полю	поль
D.	полю	полиема	полисмъ
Sk.	полн	полю	полнхъ
St.	полиемъ	полиема	полн.

Епојно. 1. Rod. лица, pa tudi лугесе, in gre tedaj po zgledu C.

2. Daj. лицеви, мориеви prav po redko.

3. Skaz. s koncem -нѣ, -ые ima ни, ѣи in н: крѣвни, преданнѣ, цѣсарьствѣ.

4. Stor. glavná imena s koncem -ниемъ, -ьемъ verhi pravnega tudi na -нимъ, -нмъ in -ьнимъ: камениемъ in -нимъ, говънымъ od говъныѣ (pietas), оржжнимъ.

Dvojno. Im. ima -н: лица, мори, часиh tudi -ни: пришьствѣ (adventus) nam. ни, kakor посълмни.

Множно. 1. Daj. -омъ je paračno, pa še parač-niše -амъ: нгрнштомъ, мьутьланикмъ (-нѣ imaginatio), in -амъ nam. омъ: свѣтламъ.

2. Skaz. ima a) -ихъ zraven -нихъ: морихъ, полнихъ; b) -ехъ: съкрокиштехъ (-ните thesaurus, promtuarium); c) -охъ: лицохъ, коупидиштохъ (ните forum); d) -ахъ: оуценнихъ, съннихъ iz сънне (somniaum).

3. Stor. s koncem -ьми je skoraj pogostniše kot z -н: оржьми, писаньми; malokdaj -ними: безаконними (-не iniquitas).

С. S končnikom а.

§. 11.

I. T. Z.	нма	нмени	нмсна
R.	нмене	нменоу	нменъ
D.	нмени	нменема	нменемъ
Sk.	нмени	нменоу	нменехъ
St.	нменемъ	нменема	нмены.

Po tej podobi se ravna jo a) imena s koncem -ма: врьма, писма, сьма; tukaj je а namesti ен, kakor v кора пам. корен, od tod rod. корене, нмене; b) druge z а: жрьба, овьва, тела, осьла; tukaj je а пам. ат, od tod rod. жрьбате; c) neklere z о: коло, уоудо, дрѣво, слово, небо; tukaj je о за ес, od tod rod. колесе itd.

Еп ојно. 1. Rod. marsikdaj -н: врьмени, небеси, словеси.

2. Daj, malokdaj -оу: отроуатоу, -ю in celo -ски, нменю.

3. Skaz. redkoma -е: небесе, жрьбате.

4. Zv. н: камени.

Dvojno. 1. Im. razun -и tudi -я: **именѣ, тѣлесѣ, истесѣ** (renes).

2. Daj., stor. tudi **ьма**: **именьма; sicer -ема: тѣлесема, жръбатема.**

Množno. 1. Skaz. v starjih pismih -схъ, v novejših -вхъ: **небесехъ, дрѣвсехъ.**

2. Stor. praviloma -ы: **дѣлєсы; malokdaj -ми: писменьми, уюдєсьми, вѣрьменьми.**

Орота. a) Namesti **а** je časih -мы, -ты: **камты, пламы, шутьмы, večidel vendar že v imen.: камень, пламень, корень, стєпень, in se sklanja po мжжъ.**

b) **дѣта** ima v množ. **дѣти** in se sklanja kakor **кость: -ни, -сь, -схъ** itd.; kterikrat le se najde zborno ime **дѣтыца** (infantes).

c) **рамо** in **рама, -ене** ima v dvoj. **рамѣ** kakor v nsl. iz **рама, -е** itd.

d) **око** in **оухо** se sklanja v dvoj.: im., l. z. **оун, оуши, rod., skaz. оунио in оуью, оушино in оушью; daj. stor. оунима, оушима.**

Ženske

imena imajo po svojih končnikih tudi tri sklanje.

A. S končnikom а.

§. 12.

Im.	рыба	рыбѣ	рыбѣ
R.	рыбы	рыбоу	рыбѣ
D.	рыбѣ	рыбама	рыбамѣ
T.	рыбѣ	рыбѣ	рыбѣ
Z.	рыбо	рыбѣ	рыбѣ
Sk.	рыбѣ	рыбоу	рыбахѣ
St.	рыбож	рыбама	рыбамн.

Tako se sklanjajo tudi moške imena s končnikom **а**: **владыка** (*dominus*), **слоуга** itd.

Enoj. **даж.** in **skaz.**, pa dvoj. **им.**, tož. in **zv.** spreminjajo pred **ѣ** goltnike v sikavce: **ноуѣ**, **слоуѣ**, **моуѣ**, **рѣѣ** iz **нога**, **слоуга**, **моуха**, **рѣка**; **пастѣ** iz **пасха**.

B. S končnikom **я**.

§. 13.

I.	КОЛѦ	КОЛН	КОЛѦ
R.	КОЛѦ	КОЛЮ	КОЛѦ
D.	КОЛН	КОЛѦМА	КОЛѦМЪ
T.	КОЛѢ	КОЛН	КОЛѦ
Z.	КОЛѢ	КОЛН	КОЛѦ
Sk.	КОЛН	КОЛЮ	КОЛѦХЪ
St.	КОЛѢБЪ	КОЛѦМА	КОЛѦМН.

Ро **ж**, **ш**, **у**, **ѣ**, časih po **з** in celo po **р** velja **а** za **я**: **доуша**, **-а**, **-и** itd.; **длѣуа** (*fames*), **нѣзѣ** (*morbus*), **слѣзѣ**, **пользѣ** (*utilitas*), **rod.** **пользѣ** in **-ы** kakor v **A.**; **боура**, **-ѣ** pa tudi **боуриа**, **-ѣ**.

Nektere imena na **-ыни** imajo stari končnik **-и** **пат.** **я**: **благыни**, **милостыни**, **богыни**, **рабгыни** (*ancilla*), in narejajo druge sklone kakor s koncem **-я**: **rod.** **благыня**, **даж.** **-ыни** itd.

Enoj. **skaz.**: **земѣ** ima **земн** **пат.** **земьн**; **пользѣ** **пат.** **-и**.

Imena s koncem **-ниа** imajo v **enoj. даж.** in **skaz.**, **дв.** **им.**, tož. in **zv.** **-ни**, in **mn. rod.** **-ни**: **зми**, **зми**. Ravno tako tudi moške imena na **-ниа** ali na **-ни**: **сждниа**, **сждни**

in сѣди; вѣтнѣ in вѣтнѣ (rhetor); мѣтнѣ in мѣтнѣ (fulgur); мѣтнѣ in мѣтнѣ, rod. -нѣ, daj. -нѣ, tož. -нѣ; еванѣгелнѣ, rod. -нѣ, zraven еванѣгелнѣ, -нѣ.

С. S končnikom ъ.

§. 14.

I. Т.	кость	кости	кости
R.	кости	костню	костнѣ
D.	костнѣ	костыма	костемѣ
Z.	костнѣ	кости	кости
Sk.	кости	костню	костехѣ
St.	костнѣ	костыма	костымнѣ.

Ро тем се равнају ženske imena s koncem -ѣ, -н, -ы: власть, црѣкы, црѣкѣн in црѣкѣѣ, смокы, смокѣн in смокѣѣ; любѣн in любѣѣ, kakor v nsl. kri t. j. кры, кръвь; брѣѣ (supercilium).

Епојно. 1. Rod. tudi -е: кръвн in кръве.

2. Tož. velikrat -е: црѣкѣѣ, любѣѣ.

3. Skaz. смокѣн, pa tudi смокѣѣ.

4. Stor. nam. -нѣ tudi -нѣ: костыѣ, пѣснѣѣ.

5. Zv. дѣрн; о блаженых любы; црѣкы.

Двојно. 1. Im. прѣсн, плешти аli плещи.

2. Rod. плештоѣ.

3. Daj. плештыма, дланьма, вѣждыма od вѣжди (palpebrae).

Мно̀жно. 1. Rod. крѣкнѣ, кештнѣ али вешнѣ од вешть (res); pozneje tudi -си: напастей; црѣкѣкѣ.

2. Daj. двѣрымѣ in -смѣ, бранемѣ iz бранѣ (bellum); malokdaj -нимѣ: похотнимѣ; iz -ты je -амѣ: хорѣгѣкамѣ iz хорѣгы али -ѣкѣ (signum).

3. Тоѣ. двѣре.

4. Sk. гѣслѣхѣ, вѣслѣхѣ; заповѣдехѣ, кештѣхѣ; боуѣкѣвахѣ.

5. St. -нми: гѣслнми; -амн: црѣкѣвами, боуѣкѣамн.

Каког црѣкы али црѣкѣкѣ se sklanja veliko drugih imen ženskega spola, zlasti na -тка: момнтка, локнтка, брнтка, каког v nsl., posebno pred sklonili -ма, -мѣ, -ми in -хѣ na tanko po podobi рѣба.

матн in дѣшн али дѣшн се sklanja takole:

Ено̀жно.

Дво̀жно.

I. Z. матн, дѣшн

I. T. Z. матерн, дѣштерн

R. матере

R. Sk. матероу (-ню)

D.Sk. матерн

D. St. матерьма

T. матерѣ (-ере)

St. матернхѣ

Мно̀жно.

I. T. Z. матерн, дѣштерн

R. матерѣ (-ернн)

D. матеремѣ

Sk. матерехѣ

St. матерьми.

Ромнја. а) дѣнь има enoj. rod. tudi дѣне, дај. дѣни, тож. дѣне in дѣни, stor. дѣнемъ in дѣниек (ноштнек и дѣниек diu noctuque) kakor пѣуатѣмъ in пѣуатнек; mн. im. дѣниие in дѣниие, skaz. дѣнех, stor. дѣниини cf. мѣжь.

б) Nekaj po podobi кость, nekaj po zgledu мѣжь se ravna пѣть (nsl. мош, žen. in v množ. celo sred. spola), in z njim vred mnogo drugih, ki se nekako sprehajajo po raznih zgledih: боль (aegrotus), грѣтань, зѣбрь, голѣвь, урѣвь, гость, зать, лакъть, ногъть, пѣуать (мош. in žen. sp. v nsl.), тать, тѣсть, господь, медевьдъ, маломоштъ (pauper, aegrotus), лось (cervus alces) itd.

Prilog.

Prilogi ali pridevne imena se sklanjajo v dve plemeni: po imenih in po zložnini ali vzajemno.

А. Imenna sklanja.

§. 15.

Enaki končniki ali krajevci prilogov z imeni imajo tudi enako sklanjo. Tako se ravnaajo po zgledu рлѣь prilogi s koncem -ѣ: добръ, скатъ, tedaj rod. добра, дај. доброу, sk. добра itd. Po zgledu мѣжь se pregibajo prilogi s koncem -ѣ: тоуждъ (peregrinus), добль (fortis); torej rod. тоужда, -оу, -и, -емъ itd.; po podobi краи s koncem -и: божи, велии, rod. божих, дај. божию itd. Ravno tako velja v srednjem in ženskem spolu: добро se sklanja kakor мѣсто, тоужде, добле kakor лице, помѣ; добра kakor рыба, in тоужда, добля kakor доуша, воля.

Vediti je pa treba, da se pri prilogih a) pomožnik **оv** nikoli ne privzame; b) da se **-ε** v zvavnem malo-
kđaj najde: **вѣрне, блаже, безоумне**, — večidel je
zvavni enak imenovavnemu; c) da se goltniki in sikavci
spreminjajo kakor pri imenih, le **к** po **с** se ne spremeni
v **ц** ampak v **т**: **модѣсти** ne **модѣци**; d) da ima
stor. enoj. tudi **-ьмь**: **тоуждѣмь**, im. mn. le **-н**, ne pa
-нѣ kakor **мужнѣ**, tož. časih tudi **-а**: **добра наша**
цѣсара.

B. Vzajemna ali zložninska sklanja bode po zaimenni
bolj razvidna.

Zaime.

Osebne zaimena.

§. 16.

Епојно.

I.	азъ	ты	
R.	менѣ	тебѣ	себѣ
D.	мнѣ, ми	тебѣ, ти	себѣ, си
T.	ма	та	са
Sk.	мнѣ	тебѣ	себѣ
St.	мною	тобою	собою.

Двојно.

Множно.

I.	(на) вѣ	ва	мы	вы
R.	наю	ваю	насѣ	васѣ
D.	нама	вама	намѣ	вамѣ
T.	на	ва	мы	вы
Sk.	наю	ваю	насѣ	васѣ
St.	нама	вама	нами	вами.

Ca je brez imenovavnega ter ima za vse tri števila eno obliko. Kakor sedaj so rabili tudi nekdej enoj. rodivn. nam. toživn. in razloček, ki velja v nsl. med močno in slabo obliko v enoj. daj. je veljal tudi v starosl.

V dvojnem se za prvo osebo razloček **на** **нѣ** doslej še ni našel, dasiravno ste imenitne obliki **нѣмъ** **нѣмѣ** (nos duo). **на** se najde v dvoj. toživnem, vendar tudi v dvojnem imenovavnem (Šafařík), ravno tako **ка**. Navadna oblika je **ка** **кѣ** in celó dostikrat **кѣ** **ка**, in namesti **ка** v 2. osebi tudi **кы**. Ali, da je **кѣ** ženska oblika in **кы** iz množnega števila, je očitno.

Kakor se bere v dvojnem toživni **на**, **ка** časih nam. dajavnega **нмама**, **кмама**, tako se najde tudi v množn. dajavn. velikrat **нъ**, **кы** namesti **намъ**, **камъ**.

Zaimenna sklanja

se deli v dve plemeni.

A. S končnikom **ъ**.

§. 17.

Enojno.

I.	тѣ	то	та
R.	того		тоя
D.	тому		тон
T.	тѣ	то	тѣ
Sk.	томъ		тон
St.	тѣмъ		тоѣ

	Dvojno.			Množno.		
I.	ТА	ТѢ	ТѢ	ТИ	ТА	ТЫ
R.	ТОЮ			ТѢХЪ		
D.	ТѢМА			ТѢМЪ		
T.	ТА	ТѢ	ТѢ	ТЫ(ТА)	ТА	ТЫ
Sk.	ТОЮ			ТѢХЪ		
St.	ТѢМА			ТѢМИ		

Tako se sklanjajo: **ОКЪ**, **ОНЪ**, **НИЪ** (alius), **САМЪ**, **КЪ** (imen. **КЪТО**, **НѢКЪТО**, **НИКЪТО**, **КЪЖДО** *), **ГОД**. **КОГО**; **ЮДИНЪ**, **ДЪБА**, **ОБА**; **ВЪСЯКЪ** in **ВЪСАКЪ**, **ТОЛИКЪ**, **СЕЛИКЪ** (tantus), **КАКЪ**, **ТАКЪ**, **КАКЪ** (qualis), **СИКЪ** (talis), **ТАКОВЪ**, **СИКОВЪ**, **СИЦЕВЪ** itd.; časi tudi **МЪНОГЪ** (multus) in **МАЛЪ** (pauci).

V dvojnem številu se v imen. in tož. spol na tanko loči. V tož. množ. se najde nam. **ТЫ** tudi **ТА** kakor v novosl.

КЪТО ima v enoj. rod. sim ter tje **КОГА** kakor v nsl., **НѢКОГА**; sk. **КОМЪ**, st. **ЦѢМЪ** (**НѢЦѢМЪ**, **НИЦѢМЪ**); im. množ. **ЦИ**: **НѢЦИ**.

Nam. **ТОЮ**, **ДЪКОЮ**, **ОКОЮ** se najde v poznejših virih v rod. in skaz. dvoj. **ТЮ**, **ДЪКЮ**, **ОКЮ**. Vid. Truber: **двеју**, **обеју**.

* **ЖДО** ali **ЖДА** v **КЪЖДО** itd. ima korenino v glagolu **ЖЪДАТИ** ali **ЖАДАТИ** (desiderare) ter se vjema z latinsko sestavo **quivis**, **quilibet**.

B. S končnikom ъ.

§. 18.

а)

Епојно.

I.	съ	се	си
R.	се҃го	се҃я	се҃я
D.	се҃моу	се҃н	се҃н
T.	съ	се	сиѣ
Sk.	се҃мь	се҃н	се҃н
St.	си҃мь	се҃ек	се҃ек

Двојно.

Мно҃жно.

I.	сиѣ	си	си	си	си	сиѣ
R.	се҃ю			си҃хъ		
D.	си҃ма			си҃мъ		
T.	сиѣ	си	си	сиѣ	си	сиѣ
Sk.	се҃ю			си҃хъ		
St.	си҃ма			си҃ми.		

Какогъ съ се скланја заиме третјега лица али третје осебе н, љ, љ, ки је ра в именованем без на-
такнјенега же нерабно, ии з малим разлочком многе
па -н: мон, тѡн, скон, нашъ, влшъ, сиѣ; кон (qualis);
дѣон, обон, трон; уни; уѣто; вѣсь; часић туди тоу҃ждъ
(peregrinus, alienus).

b)

Епојно.

I.	н	іе	іа
R.	іего	іеіа	
D.	іемоу	іеіи	
T.	н	іе	іа
Sk.	іемь	іеіи	
St.	німь °)	іеіа	

Двојно.

Множно.

I.	іа	н	н	н	іа	іа
R.	ією			іхъ		
D.	ніа			ніа		
T.	іа	н	н	іа	іа	іа
Sk.	ією			іхъ		
St.	ніа			ніи.		

Съ en. im. nam. съ, се, си se najde zlasti v pisnih pozneje dobe kakor тѣн, тѣи tudi си, сии in celo сен, -снє, снх; dvoj. rod. сию nam. сею; dv. tož. žensk., množ. im. мош. in tož. sred. сии nam. си.

и je v imen. navadno le v sestavi иже, іеже, іаже; rod. іеа kakor v nsl. nam. іего; nam. іеіа tudi іа; oblik го in моу nam. іего in іемоу stsl. neki ne pozna; tož. malokdaj іеа nam. а; dvoj. rod. ніио malokterikrat

°) Tukaj imamo podlogo sedanje sklanje prilogov: R. lepega, d. lepemu, sk. lepem, st. lepim itd.

nam. нїєю; за besedami з ъ на koncu se velikrat najde in nam. н; за predlogi se pred н privzame н: до нїего, къ нїемоу, за нь, о нїемь kakor v nsl.

мои, мое, мои; кон, кою, кон; rod. коїего, коїемь; st. конь, коїемь; dvoj. im. кон, кон, кон; rod. коїєю, даж. конма; mn. im. кон, кон, кон; rod. конхъ itd. v drugih sklonih. Namesti кон tudi кы (нѣкы, нѣкы). Pri teh se kakor v zlozinski sklanji zlog ie velikrat izpahne, zlasti v žensk. spolu; torej enoj. rod. моя, конь nam. моїемь; daж. скон, кон nam. сконен; tož. кж nam. коїемь; dvoj. rod. sk. мою, мою nam. моїєю itd.

уь v imen. уьто (quid); rod. уьсо, уьсого; yeso, yesого; daж. уьмоу, уьсомоу, уьсомоу; tož. уьто, yeso (за уь lat. cur); sk. уьсь, уьсомь, уьсомь; st. уьнь.

вьсь, вьсе, вься, rod. вьсего, вьсемь; množ. im. вьси, вься, вься; tož. вься, вься itd. Namesti вься, вьсь tudi вьса, вьсь. Sicer pa sega v zaimenno sklanjo s končnikom ъ, ker ima v enoj. stor., množ. rod., daж., sk. in st. ѣ nam. н: вьсьемь, вьсьехъ, вьсьемь, вьсьемн kakor ть.

Какор вьждо али вьжде in иже se берó tudi sostave: нїкѣтоже, тьжде, такьжде, нѣкѣже, онѣзи in сьжде, сьзи, ннѣтоже itd. Нарасно pa je sklanjanje: вьждмого али -моу nam. кождо, комоуждо, али тьждехъ nam. тѣхъжде, али двоухъ из двоу за двою, али онахъ itd.

B. Vzájemna sklanja prilogov.

§. 19.

Sklanja po zložnini, vzajemna ali zložninska sklanja se imenuje zato, ker je obema lastna, zložena iz oblik imenne ali zaimenne. Godijo se njene oblike iz imenskih (добръ, тоуждъ) in zaimenskih (и, юго) tako, da se

a) stikajo in ne spreminjajo: imen. добръи, добракъ, доброю, rod. добраюго, daj. доброююмоу, sk. доброюемъ; тоуждъи, добльи itd.;

b) stikajo in spreminjajo, in sicer 1) vpravovaje ali vpodobovaje tako, da se ali zaimе (и, юго) vpravna po sprednjem glasniku prilogovem ali pa prilogov končnik po naslednjem zaimku: rod. добраго из -аго in то из -аго; daj. доброююмоу из -оююмоу; skaz. добръемъ из -ремъ; тоужднн из -нн; тоуждннмъ из -ннмъ itd.; 2) iztikovaje, da se ali začetni zlog zaimenni (ю) izpahne in sploh le krajše oblike zaimenske natikajo (и, ѣ, ѡ, ю nam. иен, ѣен, юен) ali pa vzajemno vsacega nekaj: rod. ž. добръи; daj. добръи, тоужднн; rod. dv. доброюю из -оюю; st. ž. доброѣ из добро(ѣ + ю)ѣ; тоуждѣѣ, kar je tudi oblika imenne sklanje lahko, ker je že sama na sebi dolga; 3) vtikovaje in povzdigovaje, da se zaimек и vtakne ali vdene v imenno obliko pred sklone -мъ, ма, мъ, ми in хъ, končnik prilogov pa povzdigne ali spremeni po navadnih pravilih glasnije (ъ в ѣ, ѣ в и): st. en. добръинмъ; dv. добръинма; mn. добръинми; sk. добръинхъ, тоуждннхъ.

Po svojih končnikih se deva zložninska sklanja v dva razdelka.

A. S koncem њн.

§. 20.

Епојно.

	М.	Ср.	Џ.
Im. Zv.	ДОБРѢН	ДОБРОЕ	ДОБРАМ
Rod.	ДОБРАГО	—	ДОБРѢНА
Daj.	ДОБРОУОУМОУ	—	ДОБРѢН
Tož.	ДОБРѢН	ДОБРОЕ	ДОБРАМ
Skaz.	ДОБРѢМЪ	—	ДОБРѢН
Stor.	ДОБРѢНМЪ	—	ДОБРОМЪ

Двојно.

I. T. Z.	ДОБРАМ	ДОБРѢН	ДОВРѢН
R. Sk.	ДОБРОУОЮ	—	—
D. St.	ДОБРѢНМА	—	—

Множно.

Im. Zv.	ДОБРѢН	ДОБРАМ	ДОБРѢНА
Rod.	ДОБРѢНХЪ	—	—
Daj.	ДОБРѢНМЪ	—	—
Tož.	ДОБРѢНА	ДОБРАМ	ДОБРѢНА
Skaz.	ДОБРѢНХЪ	—	—
Stor.	ДОБРѢНМИ	—	—

Енојно. 1. **Im.** V prav starih spisih se najdejo oblike **ѣи, ѣи** in **ѣы**: добрыи, блаженѣи, скаты; kakor tudi **нѣкыи, -ѣи, -ѣы; иединѣи, -оіе; така; самое** itd.

2. **Rod.** Namesti **аго** in **аго** se bere velikrat **аго** in pozneje pred ko ne iz ruskih virov celo **ого**.

3. **Daj.** Iz **оуіемоу** je nastalo polagoma **оуоуемоу, оуемоу, оомоу, омоу**; zraven **ѣи** v **daj.** in **skaz. žen.** tudi zaimenski **ои**: **лютои, недажънои**.

4. **Tož.** **новож** nam. **новѣж** itd.; **кѣж**.

5. **Skaz.** **ѣемь, ѣемь, ѣемь** in **ѣимь, ѣамь**, kjer je zlasti v glagoliških knjigah **ѣ** ali **а** namesti **ѣ**: **малѣемь, скатеѣемь, новѣемь, небеснѣамь, дроуѣемь, ветѣемь** iz **ветѣхъ** (*vetus*).

6. **Stor.** ima dostikrat **ѣимь** po skrajšbi nam. **ѣимь**, kakor tudi v dvoj. **daj.** in **stor.**, mn. **rod. daj. skaz.** in **stor.** pogostoma **ѣима, ѣихъ, ѣимъ** in **ѣими** nam. **ѣима, ѣихъ, ѣимъ** in **ѣими**; ž. **stor. жж** nam. **ожж**: **простѣж**.

Dvojno. **Rod.** **ѣю** in **оюу** nam. **оюу**: **скатыю; уѣстьною**.

Множно. 1. **Im.** **ѣни, нѣни, самни**. 2. **Tož.** **такыи; каѣ**.

В. S koncem ни.

§. 21.

Епојно.

	М.	Sr.	Ž.
Im. Zv.	тоуждин	тоуждєє	тоуждам
Rod.	тоуждааго	—	тоуждам
Daj.	тоуждоуоумоу	—	тоуждин
Tož.	тоуждин	тоуждєє	тоуждам
Skaz.	тоуждиннь	—	тоуждин
Stor.	тоуждиннь	—	тоуждєє

Двојно.

I. T. Z.	тоуждам	тоуждин	тоуждин
R. Sk.	тоуждою	—	—
D. St.	тоуждинма	—	—

Множно.

T. Zv.	тоуждин	тоуждам	тоуждам
Rod.	тоуждинхъ	—	—
Daj.	тоуждиннь	—	—
Tož.	тоуждам	тоуждам	тоуждам
Skaz.	тоуждинхъ	—	—
Stor.	тоуждинни	—	—

Епојно. 1. Im. Namesti ДОБЛИИ tudi ДОБЛИИ; ВЕЛИИ, ВЕЛИИ ПАМ. ВЕЛИИИ, ВЕЛИИИИ.

2. Daj. ТОУЖДОУМОУ in ТОУЖДЕМОУ; žep. daj. in skaz. СИ ПАМ. НИ: ТОУЖДЕН, ХОУЖДЕН, БОЖНИИ ПАМ. БОЖНИ, ПОСЛЕДНИИ ПАМ. -НИИ.

3. Тоž. ВЕЛИИ ПАМ. ВЕЛИИИ.

4. Skaz. m. ТОУЖДЕМЪ ПАМ. ТОУЖДНИИ; ž. ТОУЖДЕН.

5. Stor. ТОУЖДНИИ ПАМ. -НИИ, kakor tudi v dvoj. in množ. v prizadetih sklonih.

Мноžно тоž. НИШТИИ ПАМ. НИШТИИ.

О р о м и н. Prilogi se sploh ravnaajo po obeh sklanjah, po imenni (nedoločni) in zložninski (določni), kakor skladnja kaže; vendar se svojivni ali vlastni prilogi navadno sklanjajo po imenni, redovne števila pa po zaimenni, dasiravno se tudi pri teh imenske oblike dobijo. Tudi zaimena se nekatere pregibljejo kakor je, sedaj po imenni, sedaj po zaimenni in časih vzajemno ali po zložnini: **ИТЕРЪ** (quidam), **А**, **ОУ**, **ОМЪ**; **ОИИИИ** (quidam), **А**, **И**, **ИИ**, **ИИИ**; **ТОИИИ**, **А**, **ОУ** in **ТОИИИИ**, **ААГО**, **ОУОУМОУ**; **ИИ**- **ИИ**- **КОТОРИИ**, **ОИ**, **АИ** itd.

Primerna in presežna stopnja.

§. 22.

Primerna ali sodnja stopnja se obrazi, če se a) korenu pridene za moški spol **-ни**, za ženski **-ьши**, za srednji **-иѣ** ali samo **-иѣ**: **БОЛИНИ**, **БОЛЬШИ**, **БОИѣ** in **БОИѣиѣ**; **КАШИНИ**, **МЪНИНИ**, **ГОРИНИ** (pejor), **ЛОУЧИНИ** (melior), **ОУЧИНИ** (melior). Namesti **БОЛИНИ** se bere v moškem sp. tudi **БОЛЬШИ** in v srednjem **БОЛЬШЕ**; od tod v rod. **БОЛЬША**, daj. **БОЛЬШОУ** itd. **КОНЕЦЪКЪ**, **ОКЪ** se pred to obliko sodnje stopnje izpahne, sikavci in zobniki se za ustniki spreminjajo in poslednji privzemajo razun tega še **Л**: **ВЪШНИНИ**, **НИЖНИ**, **ТАЖНИ** iz **ВЪСЪКЪКЪ**, **НИЗЪКЪКЪ**, **ТАЖЪКЪКЪ**; **ГАЖЕЛНИ** iz **ГАЖЕОКЪКЪ**, **КРЕПНИ** iz **КРЕПЪКЪКЪ**, **ХОУЖДИНИ** iz **ХОУДЪ** (pauper, sordidus), **СЛАЖДИНИ** iz **СЛАДЪКЪКЪ**, **ЛЮШТИНИ** iz **ЛЮТЬ** (saevus).

Sodnja stopnja se lika, če se b) prilogovi snovi pritakne za moški spol **ѣни**, ženski **ѣши** in srednji **ѣиѣ**; tedaj **КАСЪѣНИ**, **СИЛЪѣНИ**, **ДОБРЪѣНИ** iz **КАСЪѣНЪ**, **СИЛЪѣНЪ**, **ДОБРЪѣНЪ**. Kakor v a), se tudi v tej obliki, ki je še bolj navadna kot una, končnika **ЪКЪ** in **ОКЪ** snemata; goltniki pa se v sklepu praviloma spreminjajo v svoje šumnike ter imajo **Л** namesti **ѣ** za seboj: **КРОТЪѣНИ** iz **КРОТЪКЪКЪ**, **ЛЪЖАН** iz **ЛЪГЪКЪКЪ**, **КРАТЪУАН** nam. **КРАТЪКЪКЪ**, **ВЫСОУАН**, **ГАЖЕОУАН**, **БЛАЖАН** nam. **БЛАГЪѣНИ**, **МЪНОЖАН** nam. **МЪНОГЪѣНИ** iz **МЪНОГЪ** (multus) itd.

Za presežno stopnjo velja sodnja ali sama na sebi ali pa s prednjim **НАН** (пре- **ВЪССЕ-**): **НАН-СТРАШЪѣНИ**, in le redko se najde **НАН** (iz **НАДЪ** super) le pred stavno stopnjo: **НАН-ЛЪНЪ** cf. najprava **Vodn**.

Sklanja sodnjega priloga.

A. Po imenih.

§. 23.

Epojno.

	M.	Sr.	Ž.
Im. Zv.	БОЛИИ	БОЛЕ	БОЛЬШИ
Rod.	БОЛЬША	—	БОЛЬША
Daj.	БОЛЬШОУ	—	БОЛЬШИ
Tož.	БОЛИИ	БОЛЕ	БОЛЬШЖ
Skaz.	БОЛЬШИ	—	БОЛЬШИ
Stor.	БОЛЬШЕМЪ	—	БОЛЬШЕЖ

Dvojno.

I. T. Z.	БОЛЬША	БОЛЬШИ	БОЛЬШИ
R. Sk.	БОЛЬШОУ	—	БОЛЬШОУ
D. St.	БОЛЬШЕМА	—	БОЛЬШАМА.

Množno.

Im. Zv.	БОЛЬШЕ	БОЛЬША	БОЛЬША
Rod.	БОЛЬШЬ	—	БОЛЬШЬ
Daj.	БОЛЬШЕМЪ	—	БОЛЬШАМЪ
Tož.	БОЛЬША	БОЛЬША	БОЛЬША
Skaz.	БОЛЬШИХЪ	—	БОЛЬШАХЪ
Stor.	БОЛЬШИ	—	БОЛЬШАМИ.

Ravno tako se sklanja sodnja stopnja v drugi obliki: добръи, -ѣ, -ѣши, rod. добръиша, -а, -а, daj. -оу, -оу, -н; v dvoj. im. добръиша, -ши, -ши, in v množ. im. добръише, -ша, -ша itd.

В. По зложини.

§. 24.

Епојно.

М.

Sr.

Ж.

Im. Zv.	БОЛНИ	БОЛІЕ	БОЛЬШИЯ
Rod.	БОЛЬШАГО	—	БОЛЬШАЯ
Daj.	БОЛЬШОУОУОУ	—	БОЛЬШИИ
Tož.	БОЛЬШИИ	БОЛЬШЕЕ	БОЛЬШЕЖ
Skaz.	БОЛЬШИИМЪ	—	БОЛЬШИИ
Stor.	БОЛЬШИИМЪ	—	БОЛЬШЕЖ.

Двојно.

I. T. Z.	БОЛЬША	БОЛЬШИИ	БОЛЬШИИ
R. Sk.	БОЛЬШОЮ	—	БОЛЬШОЮ
D. St.	БОЛЬШИИМА	—	БОЛЬШИИМА

Мно̀жно.

Im. Zv.	БО́льшей	БО́льшая	БО́льшам
Rod.	БО́льшихъ	—	—
Daj.	БО́льшимъ	—	—
Tož.	БО́льшам	БО́льших	БО́льшам
Skaz.	БО́льшихъ	—	—
Stor.	БО́льшими	—	—

Enako se sklanja prilog v sodnji stopnji po drugi obliki: добръи, -ѣише, -ѣиши, rod. -ѣишаго, -ѣиша, daj. -ѣишоуоумоу itd.; v dv. im. добръша, -ѣиши, -ѣиши; v mn. im. добръшей, -ѣиша, ѣиша itd.

Р о т њ а. Namesti бо́лий se dobé v moškem spolu tudi бо́льн, бо́льшн (v novejši pisavi skorej sploh) in бо́льшин; горьшнй; v srednjem болю, болюе in болюе, v ženskem болюшн (cf. ženske imena na ѣшн in ий), добръшн; pozneje dasi redkoma vendar tudi бо́льша (iz бо́льска). Rod. žen. tudi бо́льшина; tož.mošk. бо́лий in лоуушь; sr. болю in бо́льше, болюе in бо́льшее; даюе in да́льшее; imen. mn. se glasi na е, velikrat tudi na и: мѣножайше, -ши in -шини; соу́льши in -ши (iz соу́лье potius); лоууши in -шини. Redek je mn. sr. na -и nam. na а: бо́льши itd.

Število.

§. 25.

Števila ali čísla se sklanjajo različno. Tako p. se ravna **единъ, о, а** po **тъ, то, та**, rod. **единого** itd.; **два** in **оба** se sklanja le v dvojnem in sicer takole:

I. T. m. **два, оба**, sg. ž. **двѣ, обѣ**.

R. Sk. **двою, обою** (**двѣю, двѣоу**).

D. St. **двѣма, обѣма**.

три in **четыри** se pregiba po zgladu **пять**:

I. Z. m. **трие, четырие**, sg. ž. **три, четыри**.

R. **трий, четырь**.

D. **тремъ, четыремъ**.

T. **три, четыри**.

Sk. **трехъ, четырехъ**.

St. **трими, четырьми**.

V imen. se iz **четырие** najde tudi **четыре**; v rod. **пam. трий** po zaimenski sklanji **трехъ**; v drugih sklopih **пam. тремъ, четыремъ, трехъ, трими** tudi **тръмъ, трѣхъ** in pozneje **тримъ, трихъ, трими**; celo **триемъ, триехъ** kakor **людьемъ**.

пять, шесть, седмъ, осмъ, девать in **десать** so ženske imena in se drugim enako (**кость**) sklanjajo:

I. T. **пять**
шесть
десать

R. D. Sk. **пяти**
шести
десати

St. **пятикъ**
шестикъ
десатикъ.

V dvoj. im. t. десати, г. sk. десатоу, d. st. де-
сатьма.

V mn. im. t. десати, г. десать, d. десатемъ,
sk. десатехъ, st. десаты in prav redko десатыни.

дѣъ шести, три шести; v novejših virih se najde
tudi патимъ, патими in rod. in sk. патихъ; съ осмими
коий in съ осмек коий.

V sostavi s predlogom над (ἐπί super) ima десать
v toživniku praviloma е, ravno tako v im. in tož. množ.
št. n in в: иединъ на десать, дѣва, три, уетырне
на десате, тридесать itd. do десать десать.

съто (centum) je sr. sp. in sklanja se v dvoj.:
дѣвъ сътъ, дѣвою сътоу, дѣвама сътома; v mn.: три
съта, трии сътъ, тремъ сътомъ, трехъ сътхъ, трими
съты.

тысѣнта in тысапта ž. sp. (mille); тыма (te-
nebrae, myrias).

Какор иединъ, а, о in иединый (unicus), so tudi
redovne številca: прѣкы, вѣторы (δευτερος), третий,
четвърты; паты; съты (centesimus); тысѣцинь
(millesimus).

Glagol.

A. Sprega s spono.

Po osnovi v nedoločivnem naklonu se delijo glagoli v šest redov, posamesni redi pa v več ali manj razredov.

I. Red.

§. 26.

Nedoločivni неc-ти.

Namenivni неc-тъ.

Znanivni.

Velivni.

Еп. 1. неcж

2. неcешн

3. неcеть

Dv. 1. неcева ж. къ

2. 3. неcета тѣ

Mn. 1. неcемъ

2. неcете

3. неcятъ

—
неcн

неcн

неcека -въ

неcета -тѣ

неcемъ

неcете

Doversivni.

(aorist)

a)

b)

Еп. 1. неcохъ

2. 3. неcе

Dv. 1. неcохова -въ

2. 3. неcоста -тѣ

Mn. 1. неcохомъ

2. неcосте

3. неcоша

неcъ

неcе

неcока -въ

неcета -тѣ

неcомъ

неcете

неcж.

Nedoveršivni.

(imperfectum)

Еп. 1. несѣахъ

2. 3. несѣаше

Dv. несѣахова -въ

несѣаста -тъ

Mn. 1. несѣахомъ

2. несѣасте

3. несѣахъ.

Nagečaj.

Sedanji несы, ж. жшти; dv. ша, ж. ши; mn. ше.

Pretekli несъ, ж. -ши; dv. ша, ши; mn. ше.

Deležje.

Djavno preteklo неслъ, о, а; dv. а, ѣ, ѣ; mn. и, а, ѣ.

Terpivno sedanje несомъ; preteklo несенъ.

Po tem zgledu se sploh ravnajo glagoli I. reda, kateri ima sedem razredov.

Razred 1. Deblo s koncem т, д: гнет, мет (jacere, verrere), мат (turbare), плет, раст, цкѣт, уѣт (legere, colere). бод, вед (ducere), град, ид, клд, крад, пад, сѣд, шѣд (ire) itd.

Zn. sed. плетж, плетши, плетжть; vel. плети; aor. а) плетохъ, б) плетъ; impf. плетѣахъ, градѣахъ; par. s. плеты, грады in града, pr. плетъ, шѣдъ; del. плелъ; плетомъ; плетенъ.

Pred ти in ть v nedol. in nam. se т in д spremenita v с: плести, плести, in pred лъ v del pr. se izrahneta: плелъ, плалъ; v ned. se ѣ včasih povzdigne v и: цвисти, унсти.

2. **з, с:** **вез** (vehere), **връз** (aperire), **грыз**, **лвз**, **мвз**, **нес**, **пас** (pascere, съ- salvare), **трас**.

Pred **ти** in **тъ** v **nedol.** in **nam.** se **з** spreverže v **с:** **грысти**, **грысть**; **ъ** za **л** in **р** povzdigne v **ѣ:** **мвсти**, **отвърѣсти**; t. del. pr. **отвърѣзенъ** in **отвърѣсть**.

3. **п, в, в:** **клен**, **теп**, **уръп** (haugire), **греб**, **длѣб**, **злѣб** (lacerare), **скоуб**, **жив**, **пльк**, **шив**.

Zn. s. **гребѣж**, **ешн**, **жтъ**; aor. a) **гребохъ**, b) **гребъ**; impf. **гребѣахъ**; par. **гребы**, **жива** **nam.** -ы; **гребъ**; del. **греблѣ**; **гребомъ**; **гребенъ**.

Pred **ти** v **nedol.** se **конѣник** v **deblu** časi odverže, časi pa ostane in **в, п** dobi tedaj **с** ali **ѣс** za **seboj**, **ъ** se pa po **р** spremeni v **ѣ:** **грети**, -**сти**, -**бсти**; **поурѣти**, -**ѣсти**, -**ѣсти**, -**ѣпсти**, -**ѣпсти**; **в** se izpahne tudi v del. pr. **живлѣ**, **пльлѣ**, **шивлѣ**; tr. **живенъ** in **житъ**; **шивенъ**, **шалокдаж** **шивенъ**.

4. **к, г, х:** **влѣк**, **пек** (coquere, curare), **рек**, **тек**, **врѣг**, **жер** (urere), **лег**, **мог** (posse, velle), **стрѣг**, **стрѣг** (custodire). **саг**, **врѣх** (triturare) itd.

Zn. sed. **пекѣ**, **пеуешн**, **пекжтъ**; vel. **пеци**, **пецѣте**; aor. a) **пекохъ**, **пеусе**, **пекоша**, b) **пекъ**, **пекѣ**; impf. **пеулаахъ**, **пеулааше**, **лаахъ**; par. **пекы**, **пекъ**; del. **пеклѣ**; **пекомъ**; **пеуенъ**.

V **nedol.** preidejo **goltniki** s **т** v **ш** (**ostrom.**) ali v **шт** (**suprasl.**, **glag. cloz.**): **пешти**, **мошти** in **моци**, **врѣшти**, kjer se **ъ** za **л** in **р** večidel povzdigne v **ѣ:** **таѣшти**, **врѣшти**; v **nam.** **ѣ:** **пешть**; pred **с** (**znан.**, **aor.**, t. del. p.) in pred **л** (**из** **л** **nam.** **ѣ** v **impf.**) se **goltniki** spreminé v svoje **šumnike**, pred **н** in **ѣ** pa (**vel.**) v **sikavce**: **можешн**, **може**, **можаахъ**; **врѣшешн**, **врѣшеть**, **врѣше**, **врѣшлаахъ**, **врѣшенъ**; **мози**, **ѣте**; **врѣси**, **ѣте**; vel. tudi **пыци**, **рѣци**, **ѣте**; par. s. **врѣхы** in **врѣха**.

5. м, н (v pedol. а): жьм (constringere), ни (capere), жьн, кльн, мьн, пьн, тьн (scindere), сьн (dicere), ьн itd.

Zn. s. пьнѣ, пьнешн, пьнѣтъ; vel. пьни, ьтѣ; аог. пахѣ, па, паша; impf. пьнѣахѣ; пар. пьны, пьнѣ; del. палѣ; пьномѣ; патѣ.

Terp. d. pr. je pravilno тѣ: отатѣ, распатѣ, gedkeje нѣ: распьненѣ, обьненѣ; дѣм има дѣти, дѣхѣ, itd. дѣменѣ али ра дѣтъ; жати: жьнѣж, пожьнѣжтъ; п. s. жьня, t. d. ньнѣмѣ; ни: вѣзьмѣ, вѣзьми, вѣзьми in вѣзьми; вѣзьмѣ, сьнѣмѣ; понѣмѣ in поѣмѣ; прннѣмѣ in прнѣмѣ; пар. pr. нѣмѣ, пьнѣ, rozneje tudi пожаѣ, клаѣѣ, здуѣѣ.

6. а, н, оу, ы, ѣ: зна, ста; би, бри, ви, ли, ри, уни (po- quiescere); оу (из- об- сѣз- induere), коу, плоу, слоу (clarum esse), сноу (fundamentum jacere), троу (на- nutrire), ьоу; крѣ, крн, мѣ, рѣ, трѣ; вѣ (отѣ- loqui), грѣ, дѣ (ponere), зрѣ, дѣѣ (о- са sonare), нрѣ (по- intrare), пѣ, снѣ, сѣмѣ (audere), сѣ itd.

Zn. s. бнѣж, бнѣжшн, бнѣжѣтъ; vel. бни, бнѣжѣтѣ; аог. бнѣхѣ, бн, бнѣжѣ; impf. бнѣжѣахѣ, бнѣжѣашѣ; пар. s. бнѣѣ ж. бнѣжшн, пр. бнѣжѣ; d. бнѣжѣ; бнѣжѣнѣ, ра tudi бѣжѣтѣ.

Кагор из бнѣтн v sed. бнѣж, je iz плоуѣтн v sed. пловѣж, пловѣшн; vel. пловн; impf. пловѣжѣахѣ in пловѣжѣахѣ; пловѣжѣ; ковомѣ; отровѣж (veneno interficio); пѣ има поѣж, поѣжшн; vel. поѣж, поѣжѣтѣ; impf. поѣжѣжѣ (п. ма), пар. поѣж; del. t. на нѣ in тѣ: познѣнѣ; обоуѣвенѣ; одѣнѣ, malokdaj одѣвенѣ, надѣоуѣвенѣ; зѣбѣжѣнѣ; — разѣнѣтѣ, налнѣтѣ, посоуѣтѣ, сѣжрѣтѣ, прѣнѣтѣ.

7. а, р (v pedol. ѣ in ѣ); вѣ (до- sufficere), ма; вѣр, жѣр (sacrificare, deglutire), мѣр, нѣр (по- intrare), нѣр, (fulcire), стрѣ, трѣ itd.

Zn. s. **мрѣ**, **мрешн**, **мрѣтъ**; vel. **мри**, **мрѣте**;
 aor. **мрохъ**, **мре**, **мроша**; impf. **мрѣахъ**; par. **мрты**, **мрѣ**;
 del. **мрѣлъ**, (**мромъ**, **мренъ**).

V pedol. ѣ in ѣ: **мѣти**, **вѣти**, **жрѣти**, **оумрѣти**,
трѣти in **трыти**; v sed. zn. **мѣлѣ**, **мѣлѣшнн**, **мѣлахахъ**;
кѣлѣ, **довѣлѣтъ**, celo **оумрѣтъ** (cf. nsl. *merem in merjem*,
meljem, trem, terem in tarem); impf. **трѣахъ** in **траахъ**;
 par. pr. dj. **оумрѣ**, **оумрѣ** in **оумерѣ**; **прострѣвѣ**,
прострѣлъ; **мѣлѣ**; **жренѣ** in **пожрѣтъ**, **распростренѣ** in
-стрѣтъ.

О р о м б е. а) Dvoj. 1. 2. 3., po enakosti z imeni in
 prilogi, kakor tudi po naši sedanji rabi, je **ка** in **та** moškega,
кѣ in **тѣ** ženskega spola. Stari spisi imajo pa **кѣ** za moški
 spol: **мѣжкѣ**, **нскѣхѣ** itd. Vostokov je sicer terdil, da
 se v starih pismih spol v dvoj. števil. ne razloči; Miklosič
 pa, kateri ima v svoji slovnici, kakor tudi Schleicher, v dv.
 samo te oblike: 1. **кѣ**, 2. **та**, 3. **та**, je vendar v prestarjih
 listinah našel razloček ter pravi, da se v dv. 2. 3. razun
та najde tudi **тѣ** in **тѣ** tako, da je **та** in **тѣ** za vse spole,
тѣ pa le za ženski in srednji: **подвѣжастѣ са нозѣ мон**;
рѣцѣ ѣнстѣ кѣстѣ; **помраѣнстѣ са оун нхѣ**; **колѣнѣ**
нзнѣмогостѣ. Sme se tedaj misliti, da se bo sčasoma
 v starih pismih tudi za 1. osebo v dv. našel ta razloček,
 kateri še zdaj med našim ljudstvom živi (cf. Dobrovsky, Hanka,
 Kopitar in nsl.: kar živivé ali služivé, neusmiljeno terpivé,
 sc. reví ali siroti).

b) Razun aor. b) z golim deblom na **ѣ** se zlasti v
 glagoliških knjigah sem ter tje najde še druga oblika na
сѣ, večkrat tudi **хѣ** in s povzdigo glasnikov **ь**, **ѣ**, **о** v deblu;
прнѣсѣ, **кѣсѣ**, **вѣсѣ**, **ѣнсѣ**, **процѣнсѣ** in **сѣмахѣ**, **кѣхѣ**,
повѣхѣ, **обрѣша**, **сѣнѣша** itd.

c) **ГРАДА, БИНА** itd. je v zadevi moškega in sred. spola narečaj (gerundium) kakor v sedanji slovenščini: stojé, gredé itd., v zadevi žensk. in sklanje imenske — **м. БИНА** (**БИЖИТЬ**), **ж. БИЖИТИ** — in vzajemne — **БИАН, БИЖИТЕИ, БИЖИТНИА** —, v kateri se s stopnjevanim prilogom sploh vjema, je pa deležje (participium). In tako so v staroslovenščini vsi narečaji prav za prav le srednjiki med narečajem in deležjem.

II. Red.

§. 27.

Nedol. **ДЕНГИЖ-ТИ.** Namen. **ДЕНГИЖ-ТЬ.**

Znanivni.

Velivni.

Ep. 1. **ДЕНГИЖ**

—

2. **ДЕНГИШИ****ДЕНГИИ**3. **ДЕНГИЕТЬ****ДЕНГИИ**Dv. 1. **ДЕНГИЕВА** **ж. вѣ****ДЕНГИЕВА -ЕѢ**2. 3. **ДЕНГИСТА -ТЬ****ДЕНГИСТА -ТЬ**Mn. 1. **ДЕНГИЕМЪ****ДЕНГИЕМЪ**2. **ДЕНГИЕТЕ****ДЕНГИЕТЕ**3. **ДЕНГИЖЪ**

—

Doversivni (aorist).

a)

b)

Ep. 1. **ДЕНГОХЪ****ДЕНГЪ**2. 3. **ДЕНЖЕ****ДЕНЖЕ**Dv. 1. **ДЕНГОХОВА -ЕѢ****ДЕНГОВА -ЕѢ**2. 3. **ДЕНГОСТА -ТЬ****ДЕНЖСТА -ТЬ**Mn. 1. **ДЕНГОХОМЪ****ДЕНГОМЪ**2. **ДЕНГОСТЕ****ДЕНЖЕТЕ**3. **ДЕНГОША****ДЕНГЪ.**

Nedoversivni (imperfectum).

Еп. 1. ДВИГНѢАХЪ

Дв. ДВИГНѢАХОВА -ВѢ

2. 3. ДВИГНѢАШЕ

ДВИГНѢАСТА -ТѢ

Мп. 1. ДВИГНѢАХОМЪ

2. ДВИГНѢАСТЕ

3. ДВИГНѢАХЪ.

Nare čaj.

Sed. ДВИГНЫ; pret. ДВИГЪ.

Deležje.

Dj. pr. ДВИГЛЪ; tr. sed. ДВИГНОМЪ; pr. ДВИЖЕНЪ.

Tako se vpregajo: БЪГНѢ, ВЪКНѢ (discere), ГАСНѢ, ДЪХНѢ, КАНѢ, МЕТНѢ, МИНѢ (praeterire), МРЪКНѢ, СОУНѢ, ТИСНѢ, ТОНѢ itd. Razup крад се бере pozneje tudi крадиѢ, лег in легиѢ, пад in падиѢ, ста in стаиѢ.

Impf. redko: задЪХНѢАШЕ, останѢАХЪ; še redkeje tr. del. s. истрЪГНОМЪ.

V aor. se pri glagolih, katerim se deblo na soglasnik konča, нѢ velikrat izrahnje: оУБѢЖЕ, рАЗБѢГОША СѢ; поГРѢЗОХЪ, дрЪЗОХЪ; оУЖАСЕ СѢ iz оУЖАСНѢТИ СѢ (obstupescere), приникохЪ, -инуе; истопе, иштезе iz иштезиѢ (evanescere). Ravno tako v nar. in dj. del. pret., malokdaj v del. s. ali pr. trp.: оУЖАСЪ, приникЪ, истопЪ, оУСЪПЪ in оУСЪНѢВЪ; об- навыкѢ in навыкиѢлЪ; постиглЪ; обьуенЪ, постиженЪ; негасомЪ.

Pri glagolih pa, katerih deblo ima soglasnik na koncu, se нѢ ne more izveči: доУНѢ, зинѢвЪ, планиѢ, поманиѢхЪ.

Trp. del. pret. se na tri čere izобрази: 1) iz debla po izrahnjenem zlogu нж: постиженъ; 2) iz celine, da se a) ж ali v ov spremeni: дъхновенъ, ali pa b) iztakne: косненъ. Iz коснжтне, дръзнжтне se kaže tr. del. pr. 3) коснжтъ, дръзнжтъ.

III. Red.

§. 28.

Nedol. желъ-ти.

Namep. желъ-тъ.

Znanivni.

Velivni.

Ep. 1. желъжъ

2. желъжши

3. желъжеть

Dv. 1. желъжва жъ. вѣ

2. 3. желъжста -тѣ

Mn. 1. желъжемъ

2. желъжете

3. желъжеть

Aog.

Impf.

Ep. 1. желъхъ

2. 3. желъ

Dv. 1. желъхова -вѣ

2. 3. желъста -тѣ

Mn. 1. желъхомъ

2. желъжете

3. желъша

желъхъ

желъше

желъхова -вѣ

желъста -тѣ

желъхомъ

желъжете

желъхъ.

Narečaj.

Sed. желъжъ; pret. желъжъ.

Deležje.

Dj. pr. желѣлъ; tr. sed. желѣиѣмъ; pr. желѣиѣ.

Tretji red ima dva razreda.

Razred 1. Deblo sedanjickovo s koncem ѣ: желѣ. Po tem se ravnaajo: богатѣ, годѣ (къз — placere), живѣ (vivere), зеленѣ, малѣ (minui), слабѣ, оумѣ; za nebniки je a namesti ѣ: блажа (къз- bonum fieri), ветѣша (velerascere), мѣножа, оубожа (об- pauperem fieri) itd.

вѣдѣ cf. вѣд v spregi brez spone; имѣ iz им, има in имѣ: имамѣ, имамши iz имамъ, имамши in to iz имамѣмъ, имамши (cf. V. 1.); имѣтъ in имѣжтъ; имѣй, имѣйте; имы in имѣмъ; имѣиѣ in имамѣ, sicer po pedol. pravilno: имѣхъ, имѣахъ, имѣвѣ itd.

2. Deblo sedanj. na н: болѣ, бѣдѣ, видѣ, горѣ, зѣбнѣ (sonare), зрѣ, летѣ, мѣнѣ, прѣ (contendere), свѣтъ, сѣдѣ, трѣпѣ, хѣтъ- хотѣ, шоумѣ; za nebniки a: боати са, боуѣа, бѣжа, дрѣжа, клауѣа, лежа, магѣуѣа, слыша, стоѣа.

Zn. s. горѣж, горниши, горать; vel. гори, горите; aog. горѣхъ, горѣ, горѣша; impf. горѣахъ; par. s. гора, pr. горѣкъ; dj. del. pr. горѣлъ, tr. d. s. (горниѣ), pr. (горѣиѣ).

Nekteri se vjemajo s I. redom: видомѣ in видимѣ; vel. виждѣ in вижди, видите; горжшти, разгороша са in гора, гораншти.

Jezikovci se stopijo: болѣж, горѣж, мѣнѣж; zobniки in sikavci v svoje nebniки spremenijo: крѣштѣ iz крѣтъ (circumagere), штѣждѣ iz штѣдѣ (parcere), клѣштѣ (pat. сшт), вишѣ — brez topljenih glasnikov: клауѣж, дрѣжѣ, слышѣж; za ustniки ѣ: кыпѣлѣж, грѣмѣлѣж, celo сѣпѣлѣж, сѣпниши iz сѣпа.

Glagoli na рѣ имаю по темъ реду врѣвъ, врѣлъ (v I врѣ, врѣлъ); хѣтъ али хотѣ lika sed. razun zp. 3. mn. in vel. iz debbla хоти (V, 2): хоштѣ, хоштешн, хотатъ; vel. хошти; druge oblike so pravilne: хотѣхъ, хотѣахъ, хота, хотѣнъ.

IV. Red.

§. 29.

Nedol. хвали-ти.

Namen. хвали-тъ.

Зпап.

Vel.

Еп. 1. хвалѣж

—

2. хвалиши

хвали

3. хвалитъ

хвали

Dv. 1. хвалива љ. вѣ

хвалива -вѣ

2. 3. хвалита -тѣ

хвалита -тѣ

Mn. 1. хвалимъ

хвалимъ

2. хвалите

хвалите

3. хвалятъ

—

Aor.

Impf.

Еп. 1. хвалихъ

хвалиахъ

2. 3. хвали

хвалиаше

Dv. 1. хвалихова -вѣ

хвалихова -вѣ

2. 3. хвалита -тѣ

хвалита -тѣ

Mn. 1. хвалихомъ

хвалихомъ

2. хвалите

хвалисте

3. хвалиша

хвалиахъ.

Narečaj.

Sed. хвалаа; pret. а) хвалнеъ, б) хвалѣ.

Deležje.

Dj. pr. хвалиаъ; tr. sed. хвалимъ; pr. хвалиенъ.

Tako se spregajajo: волн, мыслн, творн, брани, братн, поустн, свѣтн (illustrare), скатн (sanctificare), радн in родн (curare), уоудитн се, стѣпн, живн (vivificare), дивитн са (mirari), ломн, оуун, дражн, пон, тлн, брошитн (o-tingere), дѣждн, возн, вѣсн, просн itd.

Pred ък znana 1. en., v impf., nar. pret. б) in v pr. del. trp. se n z naslednjim glasnikom sklene; torej se jezikovci stopijo, zobniki in sikavci v svoje nebnike spremenijo toda brez н (ж nam. ък, л п. ък, є п. ък); za ustniki se mehki л vstavi, in te premembe ali vstave ne odverne в, л, н, р v sredi: валеъ, валаахъ, валѣ, валиенъ; саждъ, саждаахъ, сажденъ; прошъ (nam. сѣъ), прошаахъ, прошь, прошенъ; крѣштъ (п. сштъ), поустштъ -штъ -щъ, куждъ -ждъ; валеъ, готовалеъ, ломалеъ, ломалаахъ, ломалѣ, ломалиенъ; кроушъ, оууж, оууаахъ, —, оууенъ; доеъ, доаахъ, —, доенъ; дѣждъ; съмоштръ (nam. трѣк); мышалеъ, блажнеъ iz блажитн (scandalum praebere), трѣжвалеъ iz трѣжитн са (sobrium esse) itd. Razlike so vendar tim pogostniše, čim mlajši je vir: нждѣхъ, приходѣхъ, -вахъ; радѣхъ in радѣахъ (curabam) — нерождаше (negligebat) —, дивема са nam. дива са itd.

V. Red.

§. 30.

Nedol. дѣла-ти.

Зпап.

- Еп. 1. дѣлаж
 2. дѣлаѣши
 3. дѣлаѣшь
 Дв. 1. дѣлаѣска љ. вѣ
 2. 3. дѣлаѣста -тѣ
 Мп. 1. дѣлаѣемъ
 2. дѣлаѣете
 3. дѣлаѣють

Аог.

- Еп. 1. дѣлахъ
 2. 3. дѣла
 Дв. 1. дѣлахова -вѣ
 2. 3. дѣласта -тѣ
 Мп. 1. дѣлахомъ
 2. дѣласте
 3. дѣлаша

Намен. дѣла-тъ.

Vel.

- дѣлаѣ
 дѣлаѣ
 дѣлаѣска -вѣ
 дѣлаѣста -тѣ
 дѣлаѣемъ
 дѣлаѣете
 —

Impf.

- дѣлахъ
 дѣлаше
 дѣлахова -вѣ
 дѣласта -тѣ
 дѣлахомъ
 дѣласте
 дѣлахъ

Narečaj.

Sed. дѣлаѣ; pret. дѣлаѣвъ.

Deležje.

Dj. pr. дѣлаѣъ; tr. sed. дѣлаѣемъ; pr. дѣлаѣиъ.

Peti red ima štiri razrede.

4. Deblo s končnikom samoglasnikom : БАЛВА БАЮ, БАЛВА БАВ (balare), ВАЛВА ВА (sculpere), ВЛВА ВВ, ДЛВА ДД, ДЛВА ДД, ЗЛВА ЗН, КАЛВА КА СА (poenitere), ЛЛВА ЛЛ, ЛЛВА ЛЛ, ПЛВА ПЛЮ, СЛВА СЛВ, СТАЛВА СТА, СЛВА СВ, ТАЛВА ТА, УЛВА УА itd.

ДЛВАТИ 2D. S. ДЛВЖ, ДЛВШИИ, ДЛВЖТЬ; vel. ДЛВЙ, ДЛВЙТЕ; аог. ДЛВАХЪ, ДЛВА, ДЛВАША; impf. ДЛВАХЪ, ДЛВАШЕ; пар. S. ДЛВА, рг. ДЛВАЖЪ; del. dj. рг. ДЛВАЛЪ, tr. S. ДЛВЕМЪ, рг. ДЛВАНЪ.

БАЛВА и ПЛВА је пар. БАЮА и ПЛЮА; v sed. БАЮЖ, ПЛЮЖ; impf. ПЛВААХЪ и ПЛЮААХЪ; аог. ПЛВААХЪ; del. tr. рг. ПЛЮЕМЪ и ПЛВАНЪ. ЛЛВАТИ и СЛВЛВАТИ v sed. ПРОЛВЪЖ, ЛВЕМО, СЛВШИИ СА, СЛВЖТЬ СА; vendar tudi ЛЛВЖ, ЛЛВШИИ. (cf. I, 6.)

VI. Red.

§. 31.

Nedol. коупова-ти.

Namen. коупова-тъ.

Znan.

Vel.

Ep. 1. коупоужь

2. коупоужши

3. коупоужеть

Dv. 1. коупоужска ж. вѣ

2. 3. коупоужета -тъ

Mp. 1. коупоужемъ

2. коупоужете

3. коупоужеть

Aog.

Impf.

Ep. 1. коуповахъ

2. 3. коупова

коуповаахъ

коуповааше

Dv. 1.	КОУПОВАХОВА -ВЪ	КОУПОВАЛХОВА -ВЪ
2. 3.	КОУПОВАСТА -ТЪ	КОУПОВАЛСТА -ТЪ
Mp. 1.	КОУПОВАХОМЪ	КОУПОВАЛХОМЪ
2.	КОУПОВАСТЕ	КОУПОВАЛСТЕ
3.	КОУПОВАША	КОУПОВАЛХЪ.

Narečaj.

Sed. коупоѹиѹ; pret. коуповаѹъ.

Deležje.

Dj. pr. коуповалъ; tr. s. коупоѹиѹемъ; pr. коупованъ.

Tako se vpregajo: вѹхкова (vaticinari), боѹва, вѹрова, вѹтова (orationem habere), драселова драхлова (tristem esse), пладънока (meridiari), плнштека (tumultuari), ѹѹлова, сѹкрышека (esse in absolvendo) itd.

B. Sprega brez spone.

§. 32.

	вѹд	дѹд	ѹд
		Znan.	
Ep. 1.	вѹмь	дѹмь	ѹмь
2.	вѹси	дѹси	ѹси
3.	вѹсть	дѹсть	ѹсть
Dv. 1.	вѹва -вѹ	дѹва -вѹ	ѹва -вѹ
2. 3.	вѹста -тѹ	дѹста -тѹ	ѹста -тѹ
Mp. 1.	вѹмь	дѹмь	ѹмь
2.	вѹсте	дѹсте	ѹсте
3.	вѹдѹть	дѹдѹть	ѹдѹть

Vel.

En. 2. 3. вѣждь	даждь	ѡждь
Dv. 1. вѣднка -вѣ	даднка -вѣ	ѡднка -вѣ
2. 3. вѣднта -тѣ	даднта -тѣ	ѡднта -тѣ
Mn. 1. вѣднмъ	даднмъ	ѡднмъ
2. вѣднте	даднте	ѡднте.

Aor.

вѣдѣхъ , вѣдѣ , вѣдѣша ; дахъ , дастъ , даша ;
ѡдохъ , ѡстъ , ѡдоша .

Impf.

вѣдѣахъ ; дадѣахъ ; ѡдѣахъ .

Narečaj.

Sed. вѣды	дады	ѡды
Pret. вѣдѣвъ	дадѣвъ	ѡдѣвъ

Deležje.

Dj. pr. вѣдѣлъ	дадѣлъ	ѡдѣлъ
Trp. s. вѣдомъ	дадомъ	ѡдомъ
Pret. вѣдѣнь	дадѣнь	ѡдѣнь

Namesti дастъ se bere velikrat v aor. 2. 3. en.
да, да, pozneje celo дадохъ, даде, kakor ѡдохъ, ѡде;
časih вѣда, дада nam. дада; in prav dostokrat вѣдѣ
(исповѣдѣ, съвѣдѣ) nam. s. 1. вѣмъ (cf. frising.).

Pomožni glagol.

§. 33.

	ієс	бжд	бы
Sed. en. 1.	ієсмь (sum)	бждѡ (ergo)	Vel. —
2.	ієси	бждєши	бжди
3.	ієсть	бждєть	бжди
Dv. 1.	ієсва -вѣ	бждєва -вѣ	бждєва -вѣ
2. 3.	ієста -тѣ	бждєта -тѣ	бждєта -тѣ
Mn. 1.	ієсмь	бждємь	бждымь
2.	ієсте	бждєте	бждєте
3.	сѣть	бждѣть	—

Aor.

Impf.

		а) бѣахъ	б) бѣхъ
Ep. 1.	бѣхъ	а) бѣахъ	б) бѣхъ
2. 3.	бѣсть	бѣаше	бѣ
Dv. 1.	бѣхова -вѣ	бѣахова -вѣ	бѣхова -вѣ
2. 3.	бѣста -тѣ	бѣаста -тѣ	бѣста -тѣ
Mn. 1.	бѣхомь	бѣахомь	бѣхомь
2.	бѣсте	бѣасте	бѣсте
3.	бѣша	бѣахѣ	бѣша

Naglašaj.

Sed. съ сѣшти; pret. бѣеъ бѣвѣши.

Deležje.

Dj. pr. бѣль; trp. s. —; pr. (бѣть).

ієси je nam. ієсси; tukaj in v вѣси, даси, вѣси se je starji с še ohranil; namesti ієсть se večkrat bere іє. V сѣть in съ je, morebiti zavolj spremenjenega naglasa, іє odralo: nikavno нѣсмь, нѣси, не сѣть. Iz бжд celo

imprf. бѣдѣхъ; par. s. бѣды бѣдѣхти. V aor. dostokrat бимъ, бымъ, бихъ nam. быхъ; би, биси, бы, быси nam. бысть; бисте, in celo бж nam. бима аli быма.

Del. pr. tpr. бѣтъ из закытнѣ, pa tudi бѣкенъ из закѣвеннѣ cf. крѣкенъ, мѣкенъ.

Р о м н ѣ а. Из обрѣт (invenire) se najde le zn. 2. ep. обрѣси nam. navadnega обрѣщеннѣ; сын (dicere) zn. 3. ep. сати; сатъ (реуе) je lahko sed. ali pa aor. kakor ѣтъ, каатъ, уатъ.

Zloženi časi.

§. 34.

1. Prihodnji čas se zaznamva:

a) s sedanjim, zlasti pri doveršivnih glagolih: ка-лек са самъ (ostendam me), ипоуитъ (docebit), пахетъ (cadet), видите (videbitis); бѣдѣ (ero); бѣроуѣте (credetis); vendar tudi гыкиж (pereo).

b) z nedoločivnim in z glagoli нмамъ, науѣиж, хоштѣ аli хошѣ (μέλλειν): глаголати нмать (loquetur), не нмать быти (non fiet), не нмѣтъ кѣкоуцити (non gustabunt); не родити науѣиеть (non curabit), не боѣти са науѣиешн (non timebis), не мошти науѣиешн (non poteris); науѣиеть дѣлати mon. frising.; хотать принти (venient), хотать снѣ быти (haec erunt), хотай принти (qui venturus est ὁ μέλλων ἔρχεσθαι).

2. Предприходnji z glagolom бѣдѣ in pret. dj. del.: како бѣдетъ сѣтворилъ (quantum fecerit); да дастъ соугоуко кѣсе, кѣже кралъ бѣдегъ (reddat duplum, quod furatus fuerit); далъ боудеть; боудеть писалъ itd.

3. Pretekli s pomožnim glagolom **иесмь** in s pret. dj. del: **пришьлъ иеси** (venisti); **иѣсте ли уьли николиже** (nunquam legistis)? stsl. pretekli čas in aor. se z gerškim večkrat menjata; časi je pret. čas tudi brez pomožnika: **заповѣдалъ, въскрѣснлъ**.

4. Predpretekli s pomožnikom **вѣхъ** pa tudi **вѣахъ** in dj. del. pret.: **бѣ зашьло** (occiderat), **вѣахъ пришьли** (venerant), **вѣахъ сѣ съложили** (conspiraverant).

5. Pogojični naklon se zaznamva s pomožnim glagolom **быхъ** in dj. del. pret.: **аште бысте люблии ма, въздрядовали сѣ бысте** (si diligeretis me, gauderetis utique).

6. Терпивна doba se sestavi:

a) z djavno obliko in povračivnim zaimkom **сѣ**: **крѣстити сѣ** (baptizari), **уѣтъ сѣ** (honoror), **уѣтеши сѣ** (honoraris), **уѣтеть сѣ** (honoratur), **нареуеть сѣ** (vocabitur).

b) s терпивним deležjem in pomožnikom **быти** ali **ра бывати** in sicer del. 1) sed.: **посѣкѣемо бываемъ** (exciditur); **мжунни бждѣтъ** (cruciabuntur); 2) pret.: **осжжденъ иеси** (condemnaris), **възведенъ бытъ** (ductus est), **бѣ написано** (erat scriptum).

Предлог.

§. 35.

Rodivni sklon vladajo: **оу** (apud), **до**, **съ** (de), **отъ**, **изъ**, **безъ**. Tudi narečja ali navetja (adverbia), kedar so namesti predlogov: **вънъ** (foris), **вънъ** (foras), **върхоу**, **близъ**, **науе** (plus), **прежде** (ante), **ради** (gratia), **развѣ**, **кромѣ** (praeter), **дѣла, дла**, **подѣ**, **подомъ** (pone), **вместо**, **кнѣтъ**, **вслѣдъ**, **въскрай** (pone), **окръсть** (circum), **посредъ**, **оуапоуы** (utrinque).

Дaj.: къ; pa navelja: **пpамo** (ex adverso), **пpотнѣк** in cжпpотнѣк (adversus).

Tož.: обѣ (per, sub: обѣ нoшѣ per noctem, sub noctem, обѣ онѣ полѣ in altera ripa); вѣзѣ (super, блaгодaть вѣзѣ блaгодaть), пpѣзѣ (per, пpѣзѣ вѣсѣ лѣтo per totum annum), yрѣзѣ (вѣсѣ житнѣ per totam vitam). Tudi navelja мнмo, cквoзѣ in cкpoзѣ (per).

Skaz.: пpи (apud, juxta).

Stor.: cъ (cum).

Tož. in skaz. o, вѣ, нa; tož. in stor.: нaдѣ, пoдѣ, пpѣдѣ, in navelje мeждoу; **rod., tož. in stor.:** зa (зa-oчтpа, зa цapя конcтaнтинa, зa oблaкѣ, зa жeнoвѣ); **daj., tož., sk.:** нo (oбeнyю cкoюмoу, — пoуѣтo, пoтoмѣ).

Н a в e т j e.

§. 36.

бeнѣ (statim), бeнѣ, бeнѣ (frustra), бeнѣ, бoлe-льмa -льмн, вeлe -льмa -льмн (valde), вѣнѣ вѣнѣ, вѣнѣ (semper), вѣнѣ, вѣнѣ (supra), вѣнѣ, вѣнѣ, гдѣ, гoрѣ, гoдѣ (volupte, — бyтн placere), дaлe, -дe -дн, дoлѣ дoлoу, дpeвнѣ (olim), дѣлa -льмa (propter), -жe -жe, зѣлo (valde), зѣлѣ (сѣдe), нcкpѣ (prope), кpомѣ, -кpатѣ -ы, лѣзѣ (facile, -нѣстѣ licet), лaнн, лнѣ (e regione), лoуѣ, мѣнѣ, мeждoу, нaн, нe, нeжe (quam), нѣнѣ (nunc), ннѣ (pronus), ннѣ — ннѣ (infra), oу- oужe (jam), oунѣ, пaкы. пaуe (potius, нaн пaуe potissimum), пpѣдѣ, пpѣждe, пpѣкы, пpотнѣкoу, pаdн, pаnо, cнѣ (sic), cвѣнѣ (praeter), cрѣдѣ, cкoрo, cквoзѣ cкpoзѣ, тoу (ibi), тaн (clam), тoунѣ (gratis), тaуe (tum), тѣнѣ (solum), тѣнѣ (aperte), тeлe (vix), тeдa (quando), тeдa (vix), тeнѣ (adhuc).

скоро, рано, како, тако je le srednji spol prilogov s koncem o; druge navetja iz prilogov pa ljubijo ѣ: зѣ, добръ, мадръ, блазъ itd. Izpeljane iz prilogov s koncem съ pa ljubijo ы: римскы, словенскы. Zlog жди ali шти pri številkah pomeni krat: трижди ali тришти (ter); pa tudi storiven to pomeni: ѳдиножъ (semel).

V e z.

§. 37.

Vezi ali vezniki so prosti in zloženi: a) и (et), а (at), бо (enim), бы, иъ, ни, ли, да, то (tunc), же; оубо (igitur), любо (aut); аште ali аше. b) нбо, или, нде, нжде, лнбо; облуе (sed), иже, зане (quia) iz за-и; понеже iz по-и-же; тьмъже, ндеже, ѳдва, тамо, тьгда, како, тако.

M e d m e t.

§. 38.

1. а, о, оу, фс, ба, на, ноу, се (esse), га, го, ха.
2. доу, ои, оуа, оувы (vae), оле, агъ, ахъ, охъ.
3. водъ, вагъ, цитъ, геи (хей), гои (хой).

Tudi imena, zaimena, navetja in glagoli veljajo večkrat za medmete: бѣда, горе горѣ; благо благоже (euge), коль, како; о бы, о да бы; уьто; зьри, слыши; о лють мьнѣ (heu mihi); благо мьнѣ (o me felicem); даждь то богъ!

Staroslovensko berilo.

Г. Пѣснь Мойсѣяка.

ИСХОДЪ. .61.

Поймъ господени, сладкыно бо прослави са, конѣ и
вѣсдѣника вѣврѣже въ моріе. помонѣтныкъ инокрови-
теѣль бысть мѣнѣ въ спасеніе. съ богъ мой, и просла-
вѣж н. богъ отыца моего, и възнесѣ н. господь съкроу-
шила брани, господь има яемоу. колесыница фараоновы
и снаж іего вѣврѣже въ моріе, избранына вѣсдѣники
трнстаты потопи въ урѣмьнѣтѣмъ мори, пѣунна покры
ѣа. погразоша въ гажениѣ іако камень. десьница твоѣ,
господи, прослави са крѣпостнѣж. десьнаж ти рѣжа, го-
споди, съкроуши врагы, и мѣножьствомъ славы своѣж
сѣтрѣлъ іеси сѣпостаты. посѣла гнѣвъ свой. покстъ
ѣа іако трѣстнѣ. и доухомъ іако стѣна воды. огжѣша
сѣна воды. огжѣша вѣзны по среѣдѣ моря. реуе
врагъ гнѣвъ постигнѣж, раздѣвѣж наѣнѣ,
насыштѣ доушѣж своѣж, оутѣнѣж мѣуемъ своимъ,
обладаетъ рѣжа моѣ. посѣла доухъ свой, покры ѣа
моріе, погразоша іако олово въ водѣ зѣлнѣ. кѣто
подобнѣ тебѣ въ боухѣхъ, господи, кѣто подобнѣ
тебѣ; прославиенъ въ скатынѣхъ, дивнѣ въ славахъ,
твора уоудеса. прострѣтъ десьницѣж своѣж, пожрѣтъ
ѣа земли. проведе правдоѣж своѣж люди своѣ
снѣ, ѣже изба-
ви. оутѣшилъ іеси крѣпостнѣж своѣж въ обнѣтель
ска-

тѣмъ своимъ. слышаша иудѣи, и прогнѣваша са. болѣзни приаша живѣшатамъ въ филистинѣ. тѣгда потѣшаша са владыкы іedomыи и кѣнази молкѣтствни. приять ѿ трепетѣ. истылаша всѣи живѣшетеи въ Ханаанѣ. напади на ны трепетѣ и страхѣ. величїемъ мышца твоѣмъ да окменатъ са, доиѣдеже проидѣтъ людіе твои, господи, доиѣдеже проидѣтъ людіе твои си, ѡже сътажа. въведѣ насаднѣи въ горѣи достовиныхъ своею, въ готово жилиште свое, ѡже съдѣла, господи, скатыни, ѡже оуготоваста рѣкѣи твои. господѣи цѣсарьствоуѣи въкъ и на въкъ и ѡвѣстѣи. іако въинде коиѣи фарзоновѣи съ колесѣициами и въсадѣицики въ моріе, и наведе на ны господѣи водѣи морѣи. сынове же издраниени проидоша по соуху по срьдѣи морѣи.

II. Л о у ка .сі.

Уловѣи ѡтерѣи имѣи два сына. и реуе мѣиши іако отцоу отѣе, даждѣи ми достовижеи уастѣи имѣиши. и раздѣли имѣиши іама. и не по мѣиозѣи дѣиехѣи събравѣи въсе мѣиши сынѣи отиде на странѣи дадеуе, и тоу растоун имѣиши своеи живѣи блѣдно. иждикѣишоу же іамоу въсе быстѣи гладѣи крѣпѣи на странѣи той, и тѣи науатѣи лишати са, и шѣдѣи прилѣпи са іадиномѣи отѣи житѣи той страны, и посѣла и на села свои пастѣи скниши. и желаше насытити урѣво свое отѣи рожѣи, ѡже идѣахѣи скниши, и никѣи тоже не дадеаши іамоу. въ себе же пришьдѣи реуеи колнкоу иимѣиши отѣица іакоіаго избываѣи хлѣи азѣи же съдеи гладомѣи гѣеаѣи. въставѣи идѣи къ отцоу своіамоу, и рекѣи іамоу отѣе, съгрѣишихѣи на неіа и предѣи тоіа, и оуже неіа достовиши нарѣити са сынѣи твои. сътвори іако іадиного отѣи иимѣиши своихѣи. и въставѣи идеи къ отцоу своіамоу. іакоже же іамоу дадеуе сѣишоу оузрѣи и отѣица іакоіаго, и мнѣи

юмоу бысть, и текъ падѣ на выехъ юго, и облобыза и
 реуе же юмоу сынъ' отъе, сѣгрѣшихъ на небо и прѣдъ
 тобож, и оуже иѣсмь достоннѣ изрешти са сынъ твой.
 реуе же отырь къ рабомъ своимъ' изнесѣте одеждѣ прѣ-
 кжж, и облачѣте и, и дадите прѣстенъ на ржжъ юго и
 сапогы на нозѣ, и приведѣше тельць оупнтаный зако-
 лѣте, и идѣше да веселнимъ са, яко сынъ мой съ мрѣ-
 ткъ бѣ, и ожике, изгыбѣлъ бѣ, и обрѣте са. и науаша
 веселити са. бѣ же сынъ юго старѣй на селѣ. и яко
 грады приелажи са къ домоу, слыша пѣннѣ и лнкы, и
 призвакъ юдиногъ отъ рабѣ къпршашаше и, уѣто оубо
 си сжтъ. онъ же реуе юмоу' яко братъ твой принде, и
 закла отырь твой тельць оупнтаный, яко съдрава и при-
 ятъ. разгнѣва же са, и не хотѣаше вѣннѣ. отырь же
 юго ишѣдъ молчалаше и. онъ же отъвѣштакъ реуе отыцоу
 своему' се, толнко лѣтъ работаж тебе, и николиже
 зановѣди твоюя не прѣстѣпихъ, и мѣнѣ николиже не
 далъ юси козѣлате, да съ дроугы своимъ възвеселѣлъ
 са быхъ. югда же сынъ твой съ, изъдый твою имене
 съ любодѣйцими, принде, закла тельць питомый. онъ
 же реуе юмоу' уадо, ты въсегда съ мѣнож юси, и въса
 мою твою сжтъ' възвеселити же са и въздрадовати
 подобаше, яко братъ твой съ мрѣткъ бѣ, и ожике, из-
 гыбѣлъ бѣ, и обрѣте са.

R a z g l e d.

Rek	3	B) Vzajemna sklanja pri-	
Pismo slovensko	5	logov	25
Glas	6	a) s koncem ѣѣ	26
Številka	6	b) " ѣѣ	28
Sklon	6	Primerna in presežna stopnja	30
Sklanja	7	Sklanja sodnjega priloga	
Moške imena		a) po imenih	31
A) s končnikom ѣ	7	b) po zložnini	32
B) " ѣ	9	Število	34
C) " ѣ	10	Glagol.	
Srednje imena		A) Sprega s spono. Red. I.	36
A) s končnikom o	11	II.	41
B) " ѣ	12	III.	43
C) " ѣ	13	IV.	45
Ženske imena		V.	47
A) s končnikom ѣ	14	VI.	49
B) " ѣ	15	B) Sprega brez spono	50
C) " ѣ	16	Zloženi časi	53
Prilog. A) Imenna sklanja	18	Predlog	54
Zaime. Osebnе zaimena	19	Navetje	55
Zaimenna sklanja		Vez	56
a) s končnikom ѣ	20	Medmet	56
b) " ѣ	22	Berilo iz Chrestom. palaeoslov.	
		Miklosich. Vindob. 1861.	57

Za berilo se priporočajo:

1. **Chrestomathia palaeoslovenica** cum specimenibus reliquarum linguarum slavicarum. Edidit F. Miklosich. Vindobonae G. Braumüller 1861. 114 str. veljá 1 gld. 50 kr.

2. **Pregled slovenskega slovstva** s kratkim cirilskim in glagoliškim berilom. Spisal A. Janežič. V Celovcu E. Liegel 1854. 66 str. veljá 45 nkr.